

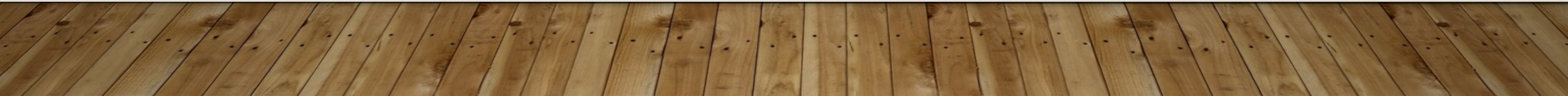

A GYERMEKVÉDELMI HATALMI ARCHITEKTÚRÁJÁBAN SZÜKSÉGES TÖREKVESEK

JÓL LÉT EGY ROSSZ RENDSZERBEN, AVAGY A RENDSZERSZINTŰ ÁTALAKÍTÁS EGY LEHETSÉGES MEGOLDÁSA

NAGY RÉKA

BUDAPEST, 2025. 11. 20.

KÖZIGAZGATÁS SZERVEZETRENDSZERÉNEK KÉT ALRENDSZERE: ÁLLAMIGAZGATÁS ÉS ÖNKORMÁNYZATI IGAZGATÁS- CENTRALIZÁCIÓ-DECENTRALIZÁCIÓ ARÁNYA,AZ IGAZGATÁSI SZERVEZETRENDSZER ÉLÉN A KORMÁNY ÁLL

- A Kormány áll: közigazgatási és politikai funkciója- végrehajtó hatalom
- Állami, államigazgatási és hatósági feladatellátás
- Alkotmányos garanciák?

TERÜLETI ÉS HELYI ÁLLAMIGAZGATÁS

- Szigorú hierarchia, hivatali struktúra
- Alá-fölérendeltség
- Dekoncentrált szervekként járnak el a központi államigazgatási szervek egységei
- Egységesség követelménye
- Állampolgárok által hozzáférhető?
Államigazgatási hatósági funkciók
- Területi államigazgatási szervek olyan állami feladatok, amelyek területi sajátosságtól független szabályozásúak
- Önkormányzati hatáskör: helyi közfeladatok ellátása

KORMÁNYHIVATAL, MINT INTEGRÁLT ÁLLAMIGAZGATÁSI SZERV

- Miniszterelnökséget vezető miniszter irányítása alatt
- Főispánnak egyedi utasítást adhat: felügyeleti jogkört gyakorló miniszter, szakmai irányító miniszter, Miniszterelnökséget vezető miniszter, központi államigazgatási szerv vezetője
- Politikai-főispán és szakmai-igazgató kérdések
- A főigazgató kinevezéséről a főispán javaslatára a Miniszterelnökséget vezető miniszter dönt
- Szakigazgatási terület: szociális és gyámhivatal
- Önálló szakigazgatási szervek szervezeti integrációja

TERÜLETKÖZI ÁLLAMIGAZGATÁS: JÁRÁSI HIVATALOK

- Jelenleg 197 járás, 23 a fővárosban
- 13. századi hagyomány: lóval egy nap alatt megjárható terület
- Hivatalvezető és hivatalvezető helyettes
- A hivatalvezetőt a főispán javaslatára a kormányhivatal irányítására kormányrendeletben kijelölt miniszter nevezi ki és menti fel.
- Szakmai képesítés
- Túl sok személy, túl bonyolult szervezet
- Átláthatóság?
- Valóban közszolgálat?

KÖZSZOLGÁLAT

- Közigazgatási szervezet
- Ellátandó feladat
- Kompetenciával bíró személyzet
- Közigazgatási közhatalmi tevékenység gyakorlása
- Zárt rendszer: engedelmességi kötelezettség
- Nincs automatikus bírói kontroll, ha van, sok idő, mire eljut és csakis jogszerűséget vizsgál.
- Szakszerűség vagy statisztikai mutató?
- Érdekkonfliktus?
- Állami kényszer alkalmazása a végrehajtás hatalmi ágában?
- Hatalmi ágak elválasztása?

BÍRÓSÁGI SZERVEZET- IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS HATALMI ÁGA

- Mint tevékenység: büntető, polgári, közigazgatási bíráskodás
- Nem működik különbíróság
- Magánjogi és közjogi jogviták eldöntése
- Állami és közigazgatási szervek döntéseinek felülvizsgálata
- Többszintű bírósági szervezet:
- Illetékességi terület az állam közigazgatási területi beosztásához kötődik (kivétel Ítéltábla)
- Kúria
- Ítéltábla
- Fővárosi és vármegyei törvényszékek
- És járásbíróságok

JÁRÁSBÍRÓSÁGOK-A BÍRÓSÁGI SZERVEZET ALSÓ SZINTJÉN

- A tudomására jutott visszaéléseket vizsgálja vagy kivizsgáltatja
- Orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményez
- Működés célja: az alapvető jogokkal kapcsolatos jogvédelem
- Egyedi jogsérelmet végleg megállapító és helyreállító államhatalmi tevékenység
- Általános jogvédelem realizálása
- Egyesbíróként jár el, de az ügyet a bíróság tanácsa elé utalhatja
- Jogszabályok alapján dönt
- Diszkrecionális jogkör
- Ülnök részvétele fiatalkorú elleni büntetőeljárásban megoldott
- A gyermekvédelem alapvető jogokat érintő jogvédelemre irányul
- Ennek megszervezése közügy
- A gyerekek foglalkoztatásának társadalmi ára van
- A gyermekvédelem kérdésében való döntéshozatal valójában jogi és etikai minősítésen alapul
- Beavatkozás az alapvető jogokba
- Interdiszciplináris terület: sem nem csak jogász tevékenység, sem nem csak szociális ellátás
- Ülnök?
- Gyermekjogi szakértők részvétele?

JOGALKALMAZÁSI ELJÁRÁSOK KÜLÖNBÖZŐSÉGE

- Bíróság, mint az igazságszolgáltatás önálló hatalmi ága megállapítja a tényállást,
- Értelmezi és alkalmazza a jogszabályt konkrét esetben, döntést hoz
- Fennálló jogviszonyból eredő jogvitát rendez
- Kizárólag keresettel indul az eljárás
- Hatóság, mint közhatalommal felruházott közigazgatási szerv egyedi ügyben dönt
- Végrehajtó hatalom
- Jog és kötelezettség keletkeztetése, megszüntetése, ahol kivételes eset a jogvita rendezése
- Hivatalból és kérelemre indul
- Nem jellemző ellenérdekű ügyfél, nem a jogvita feloldása a cél

A GYÁMHIVATALI JOGALKALMAZÁS

Van ellenérdekű ügyfél

- Van jogsérelem: élethez és testi épséghez való jog, magán- és családi élethez való jog, emberi méltóság, tisztességes eljáráshoz való jog

Szinte kizárt a rendelkezésre álló iratok alapján dönteni.

- Gyermeki létből eredő sajátosság, hogy kiemelt védelem illeti életkori, fizikai, függőségi és érzelmi szükségletei miatt (gyerekjogok)

- A gyerekeket minden alapjog megilleti, akár a felnőtteket, kivétel amit az alaptörvény kizár.

- Az alaptörvényben rangsor áll fel: elsődlegesen a családtól, másodsorban az államtól kell kapjon védelmet és gondoskodást.

Legitim döntéshez: megbízhatóság, átgondoltság, szolgálatszerűség, összefüggés?

- Közigazgatási szemlélet meg tud felelni e kritériumoknak?

Mikor tekinthető eredményesnek?

- A gyerek kiemelése **büntetés** a szülőnek-gyerekek- és roppant kis eséllyel kerül vissza a családjába

A **büntetés elkerülése** a jól szervezett

- alapellátásban feloldható.

CONTRA GYÁMHIVATAL

- Formális, hatástalan döntések
 - Direkt és politikai hatás, mint ártalomforrás-gyerekek és szakembernek egyaránt
 - Ha nem működik a gyermekvédelem, diszfunkcionalitást mutat, sérül a legitimitás és a közbizalom
 - Állam működésébe vetett hit sérül
 - Túlzott súlyvesztés, túlzott bürokrácia, túl sok szereplő
 - Szakmai autonómia?
- Ki az igazi vesztes?

GYERMEKJOGOK- TESTI, LELKI, ÉRTELMI, ÉRZELMI JÓL LÉT AZ ÁLLAM SZÁMÁRA KÖTELEZETTSÉG

- Gyermek mindenk felett álló érdeke- az adott helyzetben megadható legtöbb jog
- Véleménynyilvánítási jog- a gyermek meghallgatása
- Kapcsolattartás, család egységének szentsége
- Családban nevelkedés joga
- Emberi méltóság tiszteletben tartása
- Biztonságos környezet, veszélyeztetettség megelőzése, megszüntetése
- Gyermekvédelmi rendszer a szakmák valóságos együttműködése

VESZÉLYEZTETETTSÉG-VESZÉLYBEN LÉVŐ CSALÁDTAG ÉRDEKÉBEN ALKALMAZOTT BEAVATKOZÁS

- Környezeti, magatartási, anyagi, egészségügyi ok megoldásának elvei politikai jellegűek
- Alapellátás feladata a megelőzés, az elvek megvalósulása, családmegtartó szolgálat
- Jogsérelem esetén bírói kompetencia kell és nem gyámügyi igazgatás

MINDEN GYERMEKVÉDELMI HELYZET KÖZÜGY, DE NEM MINDEN KÖZÜGY GYERMEKVÉDELEM

- Hiányzik a rendőrség és a gyámhivatal összehangolt tevékenysége
- A politika szemléletet ad: családi kiszolgáltatottság elleni fellépés, védelem megszervezése- megelőzés
- Az igazságszolgáltatás beavatkozik- szankcionálás
- Minősítés: veszélyeztetettség és jogszerűség
- Közigazgatás politikai jellegű szolgálat, funkciója a végrehajtás
- Bírói hatalom kompetens- jogsérelembe való beavatkozás

ALAPELLÁTÁS IGÉNYE-PREVENTÍV GYERMEKVÉDELEM-VAN VISSZAÚT PROGRAM

- Feladata, hogy megakadályozza a gyerek szakellátásba kerülését
- Család gondozása és nevelése- a **valódi jelenlét** megszervezése
- **Valódi szó**, de legyen **elszámoltatható**:
- Munkavégzéshez tartozó **szellemi és térbeli szabadság** és adminisztrációs tehercsökkentés
- Szociális munkás társadalmilag **megbecsült, jól fizetett** szakma legyen- elengedhetetlen a stabil anyagi háttér- pusztán az elhivatottság megléte kevés
- **Traumatudatos megközelítés**: emberi kapcsolatokban gyógyulás
- Feladat: az ellátások koordinálása, ellenőrzése, családok támogatása, anyagi támogatást is ide értve.
- Krízis, problémás család esetén kevesebb eset
- Viszont komoly **büntetőjogi következmény** kell

- Az ellátás önkéntességének korlátja- a rosszul értelmezett alapjog- helyette erős alapellátás
- Gyermekvédelem egészének **nyitottságot** kell reprezentálnia
- Családgondozók védelme, presztízse, állandó-valós szupervízió
- A családgondozó nem hagyható magára! Nem félhet a felelősségtől!
- Családgondozói **eszközkészlet** bővítése:
 - Lakhatási programok
 - Társadalom edukációja
 - Tanácsadás
 - Szülői tanfolyam megszervezése és lebonyolítása
 - Munkaszervezés
 - Addikciós programok
 - Támogató segítség megszervezése akkor is, ha csak fél évet töltött a rendszerben

VÁRHATÓ ELŐNYÖK

- Átpolitizáltság megszüntetése
- Transzparencia és traumatudatos ellátás
- Társadalmi felelősségvállalás és szociálpolitika
- Alapellátás felügyeletének bírói felügyeletének megszervezése-a családgondozó elszámoltathatóságának bírói kontrollja
- Garanciális lehetőségek az eredményes családgondozás érdekében- egyéni segítségnyújtás az egyéni problémamegoldásnál kezdődik
- A bírói döntés presztízse- hatékony magatartásszabályok előírása
- Bíróhoz fordulás az utolsó, végső eszköz, ha az alapellátás kudarcot vall, kötelezni kell.
- A gyermekvédelem otthon kezdődik.

AZ ELKÉPZELÉS NEM EGYEDI

- USA
- Nagy-Britannia
- Skandináv országok
- Franciaország
- Finnország
- Hollandia

